

ỦY BAN NHÂN DÂN
THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập – Tự do – Hạnh phúc

Thành phố Hồ Chí Minh, ngày **03** tháng 11 năm 2020

88: 3654 /GDĐT-TH

Về hướng dẫn thực hiện nội dung giáo dục
địa phương trong Chương trình Giáo dục
phổ thông 2018 từ năm học 2020-2021.

Kính gửi: Phòng Giáo dục và Đào tạo các quận, huyện.

Căn cứ Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ Giáo dục và Đào tạo Ban hành Chương trình giáo dục phổ thông;

Căn cứ Công văn số 3536/ BGDDĐT-GDTH ngày 19 tháng 8 năm 2019 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc biên soạn, thẩm định nội dung giáo dục của địa phương cấp tiểu học trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018 và tổ chức thực hiện từ năm học 2020 - 2021;

Thực hiện Kế hoạch số 1362/KH-GDTH-TH ngày 14/5/2020 của Sở Giáo dục và Đào tạo về biên soạn, thẩm định nội dung giáo dục địa phương cấp tiểu học trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018 từ năm học 2020-2021;

Thực hiện Quyết định số 3688/QĐ-UBND ngày 07 tháng 10 năm 2020 của Ủy ban nhân dân Thành phố về việc phê duyệt kết quả thẩm định Tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hồ Chí Minh Lớp 1;

Sở Giáo dục và Đào tạo hướng dẫn tổ chức thực hiện nội dung giáo dục địa phương trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018 từ năm học 2020-2021 như sau:

1. Mục đích, yêu cầu

Nội dung giáo dục địa phương là nội dung giáo dục bắt buộc, bảo đảm cụ thể hóa được mục tiêu chương trình giáo dục phổ thông 2018, đảm bảo yêu cầu cần đạt, **được tích hợp trong Hoạt động trải nghiệm và trong dạy học các môn học (Tiếng Việt, Đạo đức, Tự nhiên và Xã hội, Toán, Lịch sử, Địa lí, ...)** ở từng lớp cấp tiểu học, góp phần giáo dục các phẩm chất chủ yếu và năng lực cốt lõi của học sinh; bảo đảm thiết thực, phù hợp trình độ, định hướng nghề nghiệp của học sinh; làm cơ sở đánh giá kết quả giáo dục học sinh.

Tài liệu Giáo dục địa phương của Thành phố Hồ Chí Minh biên soạn những vấn đề cơ bản về văn hóa, lịch sử truyền thống, địa lý, kinh tế, hướng nghiệp, chính trị, xã hội, môi trường, bồi dưỡng cho học sinh tình yêu quê hương, ý thức tìm hiểu và vận dụng những điều đã học để góp phần bảo tồn những giá trị lịch sử, văn hóa, xây dựng văn hóa, kinh tế - xã hội của Thành phố Hồ Chí Minh ngày càng phát triển. Giáo viên tiểu học có tư liệu chính xác, phù hợp; vận dụng được các phương pháp, hình thức tổ chức dạy học, kiểm tra, đánh giá theo định hướng tích hợp, phát triển phẩm chất và năng lực của học sinh. Học sinh có thêm cơ hội trải nghiệm để hiểu biết, tự hào về quê hương, đất nước, con người đồng thời tham gia giới thiệu, quảng bá hình ảnh mọi mặt đời sống xã hội thành phố ra thế giới và có thể vận dụng kiến thức đã học giải quyết một số vấn đề thực tiễn của thành phố.

Tài liệu được sưu tầm, biên soạn phù hợp lứa tuổi, đảm bảo tính chính xác và yêu cầu của xuất bản phẩm tham khảo; được sử dụng và quản lý theo quy định tại *Thông tư số 21/2014/TT-BGDĐT ngày 07 tháng 7 năm 2014 của Bộ Giáo dục và Đào tạo quy định về quản lý và sử dụng xuất bản phẩm tham khảo trong các cơ sở giáo dục mầm non, giáo dục phổ thông và giáo dục thường xuyên.*

2. Nội dung

2.1. Nội dung giáo dục địa phương Thành phố Hồ Chí Minh cấp Tiểu học

Nội dung giáo dục địa phương của Thành phố Hồ Chí Minh là thành phần của Chương trình giáo dục phổ thông 2018, tuân thủ các quy định nêu trong Chương trình tổng thể, đồng thời chú ý đến đặc điểm tự nhiên, kinh tế, xã hội, văn hoá, dân cư của thành phố. Trong đó, tập trung vào một số nội dung sau:

- Được xây dựng trên cơ sở tích hợp các vấn đề cơ bản của tự nhiên, địa lí, lịch sử, văn hoá, nghệ thuật, kinh tế - xã hội của thành phố. Chú trọng nội dung bảo vệ môi trường, giáo dục giá trị nhân văn; gắn lý thuyết với thực hành, gắn nội dung giáo dục với thực tiễn.

- Cơ bản tập trung vào lịch sử hình thành, phát triển và truyền thống của thành phố; các lễ hội, nghệ thuật truyền thống, di tích lịch sử, danh nhân văn hóa; phong tục, tập quán; địa lí, dân cư; cảnh quan thiên nhiên, môi trường tự nhiên; ngành nghề, làng nghề truyền thống của thành phố. Một số nội dung về kinh tế, xã hội, chính sách an sinh xã hội; giáo dục tư tưởng, đạo đức, lối sống, kĩ năng sống; xây dựng nếp sống văn minh, tôn trọng kỉ cương, pháp luật; bảo vệ môi trường tự nhiên tại Thành phố Hồ Chí Minh.

- Được tích hợp trong hoạt động trải nghiệm; được tích hợp hoặc sử dụng trong dạy học các môn học ở từng lớp gắn với điều kiện tự nhiên, kinh tế, xã hội của thành phố và đất nước; các hoạt động giáo dục tư tưởng chính trị, từ thiện vì cộng đồng tại địa phương; các hoạt động xã hội và tìm hiểu một số nghề nghiệp gần gũi với học sinh... góp phần hình thành và phát triển phẩm chất chủ yếu và năng lực cốt lõi của học sinh tiểu học, đáp ứng mục tiêu giáo dục trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018.

- Được xây dựng trên cơ sở kế thừa và kết nối với các môn học và hoạt động giáo dục khác như: Tự nhiên và Xã hội, Khoa học, Đạo đức, Hoạt động trải nghiệm, Lịch sử, Địa lí, Tin học-Công nghệ... giúp học sinh vận dụng tích hợp kiến thức, kĩ năng của nhiều môn học và hoạt động giáo dục để giải quyết các vấn đề trong học tập và đời sống, phù hợp với lứa tuổi.

2.2. Tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hồ Chí Minh – Lớp 1

2.2.1. Cấu trúc

Cấu trúc Tài liệu giáo dục địa phương TP. Hồ Chí Minh – Lớp 1 tiếp cận cấu trúc sách giáo khoa mới theo hướng phát triển năng lực. Theo đó, mỗi chủ đề/bài học được thiết kế theo 5 thành phần: **Khởi động; Khám phá; Luyện tập; Mở rộng; Củng cố.** Cấu trúc hoạt động này một mặt giúp học sinh chủ động, phát huy được sự sáng tạo, tính tích cực trong hoạt động học tập, mặt khác có kết nối chặt chẽ với nội dung và hình thức của sách giáo khoa mới.

2.2.2. Nội dung

Tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hồ Chí Minh – Lớp 1 thiết kế các chuỗi hoạt động theo hướng mở để học sinh khám phá, trải nghiệm, chủ động trong hoạt động học. Những câu hỏi luôn có tính mở, không áp đặt mà giúp học sinh suy nghĩ, tối ưu hoá vốn sống và trải nghiệm cá nhân để giải quyết nhiệm vụ học tập; học sinh được thực làm, được trực tiếp trao đổi và chia sẻ, được trải nghiệm và giao tiếp,...

Hình ảnh, nội dung trong *Tài liệu giáo dục địa phương TP. Hồ Chí Minh – Lớp 1* vừa bình dị, đặc trưng vừa mang đậm bản sắc con người và vùng đất Thành phố Hồ Chí Minh để hấp dẫn và luôn gợi dẫn các em tiếp tục khám phá nhiều hơn những vẻ đẹp của quê hương, qua đó bồi dưỡng tình yêu quê hương đất nước cho học sinh.

Nội dung *Tài liệu giáo dục địa phương TP. Hồ Chí Minh – Lớp 1* có 6 chủ đề được phát triển theo vòng tròn đồng tâm từ lớp 1 đến lớp 3 và nâng cao mục tiêu cần đạt theo yêu cầu và mức độ phù hợp của từng lớp.

Chủ đề 1: Quê hương em

Bài: *Thành phố Hồ Chí Minh năng động - hiện đại - nghĩa tình*

Chủ đề 2: Danh nhân lịch sử – văn hoá

Bài: *Nguyễn Hữu Cánh - tiên nhân mở cõi*

Chủ đề 3: Nghệ thuật và làng nghề truyền thống

Bài: *Làng hoa Gò Vấp*

Chủ đề 4: Đặc sản địa phương

Bài: *Các món ăn quen thuộc ở Thành phố Hồ Chí Minh*

Chủ đề 5: Di tích lịch sử – văn hoá

Bài: *Bảo tàng lịch sử Thành phố Hồ Chí Minh*

Chủ đề 6: Văn hoá ứng xử

Bài: *Gia đình em*

Mỗi chủ đề có nội dung được thiết kế theo hướng mở, linh hoạt để có thể điều chỉnh cho phù hợp với điều kiện của các đơn vị khác nhau; phù hợp với khả năng của giáo viên, với các nhóm đối tượng học sinh và thực tiễn dạy học ở nhà trường. Nhà trường chủ động xác định nội dung, hình thức tổ chức, phân bổ thời lượng cho các nội dung dạy học trên cơ sở thực hiện lồng ghép, tích hợp một hoạt động bất kì trong một chủ đề nào đó với hoạt động trải nghiệm/các môn học khác, giáo viên có thể chủ động phân bổ thời gian hợp lý tùy theo nội dung bài học, đối tượng học sinh và tình hình thực tế. Tùy theo tình hình của mỗi trường, địa phương có khả năng đáp ứng việc tổ chức trải nghiệm thực tế cho học sinh.

2.3. Tổ chức dạy học

Tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hồ Chí Minh lớp 1 được sử dụng để giảng dạy nội dung giáo dục địa phương tích hợp trong Hoạt động trải nghiệm. Ngoài ra, nó còn dùng để lồng ghép với các môn học còn lại trong chương trình lớp 1.

2.3.1. Tích hợp nội dung giáo dục địa phương trong Hoạt động trải nghiệm.

Giáo viên có thể sử dụng một số tiết học trong Hoạt động trải nghiệm để tổ chức cho học sinh tìm hiểu, khám phá hoặc trọn vẹn một/một số chủ đề, hoặc một số

nội dung nổi bật nào đó trong tài liệu. giáo viên hoàn toàn chủ động khi lựa chọn chủ đề/nội dung. Tuy nhiên, dù chọn lựa hình thức nào, giáo viên cũng cần thiết kế thành các hoạt động học tập phù hợp để phát huy tính tích cực, chủ động và tương tác của học sinh.

Bên cạnh đó, với những tiết học còn lại trong Hoạt động trải nghiệm, giáo viên có thể linh hoạt sử dụng bất kỳ nội dung nào trong tài liệu để lồng ghép, xen cài một cách tự nhiên, nhẹ nhàng vào bài học nhằm góp phần cung cấp kiến thức, hiểu biết về quê hương Thành phố Hồ Chí Minh cho học sinh.

2.3.2. Lồng ghép nội dung giáo dục địa phương với các môn học còn lại trong chương trình lớp 1.

Trong chương trình các môn học Tiếng Việt, Đạo đức, Tự nhiên xã hội, Âm nhạc, Mỹ thuật... có những nội dung, chủ điểm có thể sử dụng ngữ liệu, kiến thức của *Tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hồ Chí Minh lớp 1*. Giáo viên tùy theo nội dung cụ thể của bài học/môn học và nội dung đó có tính tương quan và thích hợp để sử dụng một hay một số vấn đề/nội dung trong Tài liệu để tích hợp, lồng ghép vào bài học. Qua đó, giúp học sinh khắc sâu hoặc mở rộng nhận thức về thành phố nơi các em đang sinh sống và học tập.

Giáo viên cần lưu ý: bố cục của mỗi chủ đề và trật tự giữa các chủ đề trong tài liệu không phải là những trật tự cứng, giáo viên hoàn toàn có thể sử dụng tài liệu một cách tùy biến sao cho thích hợp và tiện dụng nhất. Giáo viên có quyền khai thác nội dung của tài liệu để giảng dạy cho học sinh mà không cần quan tâm đến thứ tự trước sau của các chủ đề hay mạch nội dung của mỗi chủ đề trong tài liệu, chỉ cần đảm bảo truyền tải được nhiều nhất nội dung giáo dục địa phương lớp 1 cho học sinh.

3. Tổ chức thực hiện

3.1. Phòng Giáo dục và Đào tạo các quận, huyện

Chỉ đạo các cơ sở giáo dục tiểu học trên địa bàn xây dựng kế hoạch thực hiện tích hợp, lồng ghép nội dung giáo dục địa phương vào hoạt động trải nghiệm và các môn học của khối lớp 1 từ năm học 2020 – 2021.

Kiểm tra, giám sát việc tổ chức dạy học nội dung giáo dục địa phương và *Tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hồ Chí Minh – Lớp 1* tại các cơ sở giáo dục tiểu học nhằm bảo đảm học sinh được tham gia các hoạt động học tập một cách thiết thực, hiệu quả.

3.2. Đối với các cơ sở giáo dục tiểu học

Hiệu trưởng cơ sở giáo dục tiểu học chịu trách nhiệm về việc xây dựng kế hoạch dạy học nội dung giáo dục địa phương và *Tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hồ Chí Minh – Lớp 1*.

Giáo viên có thể sưu tầm tranh ảnh, tư liệu,...phù hợp với bài dạy từ các phương tiện truyền thông và các trang thông tin chính thống của các cấp, ngành để lồng ghép giảng dạy về nội dung giáo dục địa phương, đảm bảo việc cung cấp thông tin đến cho học sinh chính xác, gần gũi hiểu biết về nơi các em đang học tập và sinh sống.

Triển khai và đẩy mạnh tuyên truyền *Tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hồ Chí Minh – Lớp 1* đến từng giáo viên, học sinh, phụ huynh; phê duyệt các nội dung giáo dục địa phương được tích hợp và lồng ghép trong các môn học, hoạt động giáo

dục; quản lý nội dung chất lượng dạy học và các hoạt động giáo dục, đảm bảo việc thực hiệu quả và thiết thực, phát triển phẩm chất và năng lực, giúp học sinh có thêm cơ hội trải nghiệm, hiểu thêm về các giá trị văn hóa truyền thống cùng những nét đặc sắc của vùng đất, con người và khám phá vẻ đẹp của quê hương Thành phố Hồ Chí Minh; từ đó giúp các em bồi đắp, nuôi dưỡng tình yêu và lòng tự hào với quê hương, đất nước.

Sở Giáo dục và Đào tạo đề nghị Trưởng phòng Giáo dục và Đào tạo các quận huyện triển khai và chỉ đạo các trường tiểu học (kể cả các trường ngoài công lập, trường phổ thông nhiều cấp học) thực hiện; mọi khó khăn đề nghị báo cáo cụ thể cho Sở Giáo dục và Đào tạo (Phòng Giáo dục Tiểu học) để được hướng dẫn thực hiện/.

(Đính kèm tài liệu *Hướng dẫn tổ chức dạy học Tài liệu giáo dục địa phương TP. Hồ Chí Minh – Lớp 1*). *Ư*

Nơi nhận:

- Phòng GD&ĐT quận, huyện (để thực hiện);
- Giám đốc (để báo cáo);
- Lưu: VP. TtH. *Ư*

Nguyễn Văn Hiếu

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH
BAN BIÊN SOẠN

HƯỚNG DẪN TỔ CHỨC DẠY HỌC
TÀI LIỆU DẠY HỌC ĐỊA PHƯƠNG LỚP 1
THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Thành phố Hồ Chí Minh, THÁNG 10 NĂM 2020

I. GIỚI THIỆU CHUNG

1. Mục đích biên soạn

Tài liệu Giáo dục địa phương lớp 1 tỉnh Thành phố Hồ Chí Minh được biên soạn để đáp ứng nội dung giáo dục địa phương của Chương trình giáo dục phổ thông 2018 và giúp các em học sinh (HS) khám phá vẻ đẹp của quê hương Thành phố Hồ Chí Minh. Tài liệu cũng giúp các em hiểu thêm về các giá trị văn hóa truyền thống cùng những nét đặc sắc của vùng đất, con người nơi đây. Từ đó giúp các em bồi đắp, nuôi dưỡng tình yêu và lòng tự hào với quê hương, đất nước.

2. Nội dung

Nội dung Tài liệu là những vấn đề văn hoá, lịch sử, kinh tế, thời sự... của Thành phố Hồ Chí Minh. Trong khuôn khổ lớp 1, Tài liệu được biên soạn thành 6 chủ đề và với yêu cầu cần đạt phù hợp với HS lớp 1.

Chủ đề 1: Quê hương em

Bài cụ thể: Thành phố Hồ Chí Minh năng động – hiện đại – nghĩa tình

Chủ đề 2: Danh nhân lịch sử – văn hoá

Bài cụ thể: Nguyễn Hữu Cánh - tiên nhân mở cõi

Chủ đề 3: Làng nghề truyền thống

Bài cụ thể: Làng hoa Gò Vấp

Chủ đề 4: Ẩm thực địa phương

Bài cụ thể: Các món ăn quen thuộc ở Thành phố Hồ Chí Minh

Chủ đề 5: Di tích lịch sử – văn hoá

Bài cụ thể: Bảo tàng Lịch sử Thành phố Hồ Chí Minh

Chủ đề 6: Văn hoá ứng xử

Bài cụ thể: Gia đình em

Sáu chủ đề có thể quy thành các hệ nội dung: địa lí, lịch sử và văn hóa địa phương. Mạch nội dung chính của tài liệu dành cho lớp 1 có thể quy thành các ý chính như sau: Thành phố Hồ Chí Minh có 24 quận, huyện, là nơi có nhiều cảnh đẹp, địa điểm nổi tiếng, một thành phố năng động, hiện đại và nghĩa tình; đó là một thành phố có bề dày về truyền thống lịch sử-văn hóa với những danh nhân có công khai mở bờ cõi, với các di tích lịch sử - văn hóa nổi tiếng, với những nét đặc sắc về làng nghề truyền thống, ẩm thực và văn hóa ứng xử.

Mạch nội dung trên được thể hiện trên từng điểm, từng khía cạnh thông qua mỗi chủ đề.

3. Định hướng sử dụng

Tài liệu phục vụ cho việc giảng dạy các nội dung giáo dục địa phương trong khuôn khổ môn học Hoạt động trải nghiệm, đồng thời, có thể lồng ghép, tích hợp trong các môn học khác ở các nội dung có thể tích hợp, lồng ghép để sử dụng tối đa tài liệu và đáp ứng yêu cầu phát triển phẩm chất, năng lực cho HS.

II. MỘT SỐ VẤN ĐỀ CẦN LƯU Ý KHI SỬ DỤNG TÀI LIỆU DẠY HỌC ĐỊA PHƯƠNG LỚP 1 THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Thực hiện tổ chức dạy học tài liệu này, giáo viên (GV) cần lưu ý mấy vấn đề như sau:

Thứ nhất: Tài liệu kết nối với sách giáo khoa mới; vì vậy, việc tham khảo, tích hợp các ngữ liệu, hình ảnh trong bộ sách giáo khoa mới là điều rất cần thiết và nên làm.

Thứ hai: Tính địa phương (các vấn đề về văn hoá, lịch sử...) là yêu cầu được ưu tiên trong quá trình tổ chức dạy học. Trong quá trình thiết kế và tổ chức hoạt động dạy học, GV cần dựa vào đặc điểm tình hình của địa phương (xã, phường, huyện thị), địa bàn mà trường đóng để khai thác các yếu tố văn hoá - xã hội; liên hệ những vấn đề gần gũi của đời sống văn hoá xung quanh. Điều này không những làm phong phú thêm nội dung bài học mà còn giúp phát huy tính tích cực, chủ động cũng như sự hứng thú của HS khi tham gia hoạt động học tập.

Thứ ba: Tài liệu *Giáo dục địa phương lớp 1 Thành phố Hồ Chí Minh* là một tài liệu mở. Chỉ cần đảm bảo các mục tiêu của chủ đề, GV hoàn toàn có thể thay thế ngữ liệu, hình ảnh sao cho hoàn thành mục tiêu của chủ đề đó. Tuy vậy, những hình ảnh ngữ liệu khi đưa vào giảng dạy luôn đòi hỏi tính chuẩn mực, thẩm mỹ và tính giáo dục, vì vậy GV phải rất thận trọng điều này.

Thứ tư: Nguyên tắc của dạy học phát triển năng lực là các hoạt động tổ chức dạy học phải tạo điều kiện để HS tự khám phá, tự hình thành kiến thức và tự rèn luyện/thực hành. Do vậy, các hoạt động tổ chức dạy học của GV trong tài liệu này cần để HS được hoạt động, được làm việc, được nói, được chia sẻ nhiều hơn.

Thứ năm: Để đạt hiệu quả cao trong quá trình giảng dạy tài liệu này, GV cũng cần chủ động trải nghiệm trước các nội dung của mỗi chủ đề; sử dụng các phương tiện, công cụ dạy học hiện đại: dạy qua hình ảnh, các clip; phối hợp văn bản đa phương thức, ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy...

Thứ sáu: Về thời lượng giảng dạy: khi thực hiện lồng ghép, tích hợp một hoạt động bất kì trong một chủ đề nào đó với các môn học khác, GV có thể chủ động phân bổ thời gian hợp lý tùy theo nội dung bài học, đối tượng HS và tình hình thực tế của nhà trường.

Việc thực hiện chương trình giáo dục mới bước đầu sẽ có những khó khăn nhất định. Thực hiện dạy học *Tài liệu Giáo dục địa phương lớp 1 Thành phố Hồ Chí Minh* cũng vậy. Tuy nhiên, với trải nghiệm cá nhân, kinh nghiệm giảng dạy, tâm huyết và tình yêu với thành phố mang tên Bác của các thầy (cô) giáo, *Tài liệu Giáo dục địa phương lớp 1 Thành phố Hồ Chí Minh* sẽ là người bạn đồng hành lí thú với HS và GV.

III. MỘT SỐ HƯỚNG DẪN CỤ THỂ KHI SỬ DỤNG, KHAI THÁC TÀI LIỆU

1. Hai hướng chính trong sử dụng, khai thác tài liệu

Tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hồ Chí Minh lớp 1 được sử dụng để giảng dạy nội dung giáo dục địa phương tích hợp trong Hoạt động trải nghiệm. Ngoài ra, nó còn dùng để lồng ghép với các môn học còn lại trong chương trình lớp 1. Đó là hai hướng chính khi sử dụng, khai thác tài liệu này.

Ở hướng thứ nhất: tài liệu phục vụ cho tích hợp nội dung giáo dục địa phương trong Hoạt động trải nghiệm.

GV có thể sử dụng một số tiết học trong Hoạt động trải nghiệm để tổ chức cho học sinh tìm hiểu, khám phá hoặc trổ diễn một/một số chủ đề, hoặc một số nội dung nổi bật nào đó trong tài liệu. GV hoàn toàn chủ động khi lựa chọn chủ đề/nội dung. Tuy nhiên, dù chọn lựa hình thức nào, GV cũng cần thiết kế thành các hoạt động học tập phù hợp để phát huy tính tích cực, chủ động và tương tác của HS.

Bên cạnh đó, với những tiết học còn lại trong Hoạt động trải nghiệm, GV có thể linh hoạt sử dụng bất kỳ nội dung nào trong tài liệu để lồng ghép, xen cài một cách tự nhiên, nhẹ nhàng vào bài học nhằm góp phần cung cấp kiến thức, hiểu biết về quê hương Thành phố Hồ Chí Minh cho HS.

Ở hướng thứ hai: lồng ghép nội dung giáo dục địa phương với các môn học còn lại trong chương trình lớp 1.

Trong chương trình các môn học khác như Tiếng Việt, Đạo đức, Tự nhiên xã hội, Âm nhạc, Mĩ thuật... có những nội dung, chủ đề có thể sử dụng ngữ liệu, kiến thức của *Tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hồ Chí Minh lớp 1*. Trong những trường hợp như vậy, giáo viên tùy theo nội dung cụ thể của bài học, có thể của Tiếng Việt, của Tự nhiên xã hội hay của một môn nào khác, miễn là nội dung đó có tính tương liên và thích hợp phối sử dụng một hay một số vấn đề/nội dung trong Tài liệu để tích hợp vào bài học. Qua đó, giúp HS khắc sâu hoặc mở rộng nhận thức về thành phố nơi các em đang sinh sống và học tập.

Để khai thác hiệu quả tài liệu phục vụ cho hướng thứ hai này, GV cần lưu ý: bố cục của mỗi chủ đề và trật tự giữa các chủ đề trong tài liệu không phải là những trật tự cứng không thể thay đổi. Nghĩa là GV hoàn toàn có thể sử dụng tài liệu một cách tùy biến sao cho thích dụng nhất, đảm bảo truyền tải được nhiều nhất nội dung giáo dục địa phương lớp 1 cho HS. Chẳng hạn: tại thời điểm tuần học A nào đó, nếu bài học B của môn học C (ngoài môn Hoạt động trải nghiệm) có thể phối sử dụng với nội dung của chủ đề bất kỳ trong Tài liệu, GV có quyền khai thác nội dung đó của tài liệu để giảng dạy cho HS mà không cần quan tâm đến thứ tự trước sau của các chủ đề hay mạch nội dung của mỗi chủ đề trong tài liệu.

Hai hướng chính khi sử dụng, khai thác *Tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hồ Chí Minh lớp 1* không loại trừ nhau mà có thể bổ trợ lẫn nhau trong quá trình dạy học. GV cần nắm vững hai hướng trên để tùy theo tình hình thực tế nhằm chọn lựa một hoặc cả hai khi dạy học.

2. Hướng dẫn tổ chức dạy học trong từng chủ đề

Để tạo thuận lợi cho GV trong quá trình tích hợp, lồng ghép nội dung của *Tài liệu giáo dục địa phương Thành phố Hồ Chí Minh lớp 1* vào các môn học khác, dưới đây là một số gợi ý về cách thiết kế các hoạt động học tập trong từng chủ đề để GV tham khảo. Cần lưu ý rằng các thiết kế này chỉ là gợi ý và được trình bày theo từng chủ đề nhưng GV có thể lựa chọn, vận dụng linh hoạt bất kỳ hoạt động nào đó để lồng ghép, tích hợp vào các môn học khác theo hai định hướng đã nêu ở mục 1.

2.1. Chủ đề 1: Quê hương em: Thành phố Hồ Chí Minh hiện đại – năng động – nghĩa tình

• Hoạt động Khởi động

Trong tài liệu, gợi ý cho hoạt động này là GV cho HS nghe một bài hát về Thành phố Hồ Chí Minh. Tuy vậy, tùy vào tình hình thực tế của học sinh ở các địa phương để

giáo viên có thể lựa chọn một bài hát/hình thức khởi động khác, miễn sao đảm bảo được các yêu cầu và chức năng sau đây:

- Thời gian: khoảng 3-5 phút;
- Hình thức tổ chức phải vui nhộn, tạo hứng thú, tâm thế cho HS chuẩn bị bước vào giờ học;
- Kết nối với chủ đề, mục tiêu bài học (quê hương Thành phố Hồ Chí Minh).

Gợi ý:

- GV có thể kể một mẩu chuyện/cho HS xem 1 video clip ngắn (tham khảo nguồn: https://youtu.be/Xo0urx1p_pk) hoặc một bức hình liên quan đến con người/thiên nhiên Tp.HCM rồi đặt câu hỏi dẫn dắt vào bài học
- GV cũng có thể tổ chức một trò chơi vui khác, để chuẩn bị bước vào bài học.

• Phần Khám phá

Nội dung Phần Khám phá có 02 hoạt động được thiết kế theo logic sau:

- Các hình ảnh về địa danh, công trình kiến trúc;
- Các hình ảnh đặc trưng của 24 quận huyện;

Dựa vào 2 nội dung này, GV có thể cho HS khám phá bằng cách:

- Hoạt động 1:

Sử dụng phương pháp trực quan kết hợp trò chơi “Ai nhanh hơn”: Cho HS quan sát hình ảnh, nhận biết và gọi tên công trình kiến trúc.

Ở câu hỏi “2. Trong các hình ảnh trên, em thích nhất hình ảnh nào? Vì sao?”, GV cần tổ chức cho HS được trình bày ý kiến của mình nhiều nhất có thể.

- Hoạt động 2:

Sử dụng phương pháp vấn đáp: Yêu cầu HS kể tên các quận, huyện của Thành phố Hồ Chí Minh. GV giới thiệu cho HS thấy được nét đặc trưng của từng quận, huyện thông qua hình ảnh.

Cho HS có cơ hội chia sẻ nhiều hơn về nơi em sống với các bạn cùng lớp.

Như vậy, hoạt động Khám phá cần tổ chức để các em khám phá được: Tên thành phố quê hương; một số địa danh, công trình kiến trúc, địa danh và các quận, huyện của Thành phố Hồ Chí Minh.

• Phần Luyện tập

Có 3 hoạt động:

- Hoạt động 1: Câu hỏi “Có người thân từ nơi khác đến, em sẽ giới thiệu cho họ những địa danh nổi bật nào ở Thành phố Hồ Chí Minh?”

Đây là một hoạt động vừa có tính chất tái hiện, nhắc lại các địa danh nổi tiếng ở Thành phố Hồ Chí Minh. GV có thể tổ chức cho HS sắm vai với một HS là người thân, HS còn lại sẽ giới thiệu về các địa danh nổi bật ở Thành phố Hồ Chí Minh.

- Hoạt động 2: Điều em mong ước cho thành phố?

GV tổ chức cho HS tham gia trả lời nhanh để mỗi HS có cơ hội nói được mong muốn của mình cho thành phố và định hướng để HS nuôi dưỡng ước mơ ấy.

– Hoạt động 3:

Tổ chức cho HS hoạt động theo cặp đôi để nêu những việc nên làm cho thành phố thêm văn minh, hiện đại và nghĩa tình.

- **Phần Mở rộng:**

Tài liệu gợi ý cung cấp thêm cho HS kiến thức về lễ hội và các món ăn ngon hội tụ từ các vùng miền ở Thành phố Hồ Chí Minh.

Hoạt động này có tính chất nâng cao, đáp ứng việc dạy học phân hoá, do vậy, GV cần căn cứ trên thực tiễn đặc điểm của HS mình để có cách triển khai, tổ chức hoạt động dạy học hợp lí.

Hoạt động này ngoài việc cho HS nhận biết các lễ hội, món ăn ở Thành phố Hồ Chí Minh, GV cần hướng HS đến lễ hội, món ăn ngay chính tại địa phương (quận/huyện) mà HS đang cư trú.

- **Phần Củng cố**

GV có thể tham khảo gợi ý trong tài liệu để tổ chức cho HS sắm vai giới thiệu những điều đặc biệt của Thành phố Hồ Chí Minh. Qua hoạt động này, GV có thể đánh giá được mức độ thu nhận kiến thức cũng như tình cảm của HS đối với thành phố.

*** Lưu ý:**

– Đối với chủ đề này, ngoài 3 mục tiêu cụ thể đã nêu, mục tiêu xa hơn là bước đầu hình thành tình yêu quê hương đất nước cho HS qua những vẻ đẹp quê hương. Do vậy, ngoài việc khám phá các vẻ đẹp thiên nhiên, văn hoá, địa danh, sản vật... GV cần lưu ý đến xúc cảm của HS. Đây cũng là nội dung chính của mục tiêu: Thể hiện tình cảm yêu mến, tự hào về quê hương, thành phố nơi em sống. Việc thể hiện không cần đến những điều to lớn mà đôi khi chỉ dừng lại ở sự cảm nhận, yêu thích một cách hồn nhiên (các em đang là HS lớp 1).

– Các hoạt động tổ chức học tập cần linh hoạt, tránh việc GV độc thoại, tự giới thiệu cho HS. Nguyên tắc cần đảm bảo là: HS phải được khám phá, được trao đổi, được nói, được trình bày.

2.2. Chủ đề 2: Danh nhân lịch sử - văn hóa: Nguyễn Hữu Cảnh – tiên nhân mở cõi

- **Phần Khởi động**

Tài liệu gợi ý hoạt động cùng xem video clip về Nguyễn Hữu Cảnh – người mở cõi phương Nam. GV cần xem trước để xác định cho HS xem từ đoạn nào đến đoạn nào nhằm đảm bảo thời gian và không trùng lặp các nội dung ở phần khác.

Cần đặt ra yêu cầu đối với HS trước khi xem để sau khi xem xong video clip, HS trả lời yêu cầu của GV.

- **Phần Khám phá**

Có 2 hoạt động:

– Hoạt động 1: Giới thiệu về Nguyễn Hữu Cảnh: Có thể thời điểm dạy chủ đề này, nhiều HS chưa đọc được, do vậy, giáo viên cần có hình thức tổ chức phù hợp.

Một trong những cách thức phù hợp là kể chuyện theo gợi ý của tài liệu. Giới thiệu/ kể về Nguyễn Hữu Cảnh cần có giọng điệu diễn cảm, phù hợp với từng thông tin để truyền cảm xúc cho HS, qua đó khắc sâu về mặt kiến thức và tình cảm.

Đối với câu hỏi của hoạt động 1: *Em hãy cho biết Lễ Thành Hầu Nguyễn Hữu Cảnh có công lao gì đối với Thành phố Hồ Chí Minh và vùng đất Nam Bộ?*

GV có thể đưa ra các gợi ý cho HS lựa chọn.

– Hoạt động 2: GV có thể cho HS quan sát hình ảnh và đặt câu hỏi như trong tài liệu đã gợi ý.

- **Phần Luyện tập**

Hoạt động này GV có thể tham khảo theo gợi ý của tài liệu để tổ chức hoạt động cho HS.

- **Phần Mở rộng**

Phần này có hoạt động: *Ngoài Thành phố Hồ Chí Minh, Nguyễn Hữu Cảnh còn được thờ ở đâu?*

Ở hoạt động này GV có thể cung cấp thông tin cho HS biết thêm và qua đó giúp HS thấy được công lao to lớn của Nguyễn Hữu Cảnh đã được nhân dân nhiều nơi ghi nhớ.

- **Phần Củng cố:**

GV có thể tổ chức hoạt động theo gợi ý của tài liệu nhằm giúp HS ôn lại những kiến thức về danh nhân đã học.

* Lưu ý: Với chủ đề này, GV không cần đòi hỏi quá cao về kiến thức HS thu nhận được mà chỉ cần dừng lại ở mức độ cơ bản như: nhớ được tên danh nhân, nhớ được công lao chủ yếu của ông và một số hình thức mà người dân đã làm để tưởng nhớ ông; qua đó xây dựng cho HS lòng tự hào và lòng biết ơn đối với các danh nhân.

2.3. Chủ đề 3: Nghệ thuật và làng nghề truyền thống: Làng hoa Gò Vấp

- **Phần Khởi động**

Bản chất của hoạt động này là cho HS biết được tên và sản phẩm của một làng nghề ở Thành phố Hồ Chí Minh. GV có thể cho HS xem các tranh ảnh về làng hoa Gò Vấp, qua đó giới thiệu cho HS biết về làng hoa Gò Vấp. Giáo viên cũng có thể chuẩn bị một ít hoa tươi cắm vào bình hoa để trên bàn GV để từ đó giới thiệu với các em về làng hoa Gò Vấp.

- **Phần Khám phá**

Có 2 hoạt động.

Hoạt động 1: Tìm hiểu làng hoa Gò Vấp xưa và nay. Mục đích của hoạt động này giúp HS hiểu được sự thay đổi của làng hoa Gò Vấp theo thời gian.

GV có thể thiết kế hoạt động theo gợi ý sau: GV sưu tầm thêm tranh ảnh hoặc video clip về làng hoa Gò Vấp xưa và nay (tham khảo nguồn: <https://youtu.be/CIVYcMLmfJI>) cho HS xem, sau đó yêu cầu HS cho biết làng hoa xưa và nay khác nhau như thế nào?

Hoạt động này kết nối với hoạt động 2, cho HS thấy được hiện nay làng hoa Gò Vấp đã được xây dựng thành công viên mở để phục vụ cho các nhu cầu của người dân. Hình ảnh công viên làng hoa Gò Vấp là một gợi ý cho sự tồn tại của làng hoa Gò Vấp.

- **Phần Luyện tập**

Có 2 câu hỏi giúp HS có cơ hội để thể hiện những hiểu biết của bản thân về đời sống xung quanh. Với câu hỏi “*Em có biết cách chăm sóc và giữ gìn cây hoa luôn tươi đẹp?*” GV có thể tổ chức cho HS hoạt động cá nhân với các câu hỏi gợi mở (nhà em có trồng hoa không? Em nên làm gì cho cây hoa phát triển xanh tốt? để HS nói về cách thức chăm sóc cây hoa như thế nào.

- **Phần Mở rộng**

Để cung cấp thêm kiến thức cho HS, tài liệu gợi ý giới thiệu các chợ hoa lớn ở Thành phố Hồ Chí Minh, các làng nghề khác ở Thành phố Hồ Chí Minh. Ngoài ra, GV cũng có thể đặt các câu hỏi giúp HS biết được công dụng của hoa (để trang trí nhà cửa, thờ cúng, quà tặng...).

- **Phần Củng cố**

Hoạt động này giúp HS ôn lại những gì đã được trải nghiệm. Hoạt động kể tên các loài hoa có thể giúp lớp học trở nên sinh động và vui nhộn hơn. GV có thể cho HS tự kể tên hoặc giới thiệu các hình ảnh để HS gọi tên các loài hoa. Điều này giúp làm phong phú thêm vốn kiến thức của các em và qua đó giúp HS cảm nhận rõ hơn về vẻ đẹp của làng hoa Gò Vấp.

Câu hỏi 2 giúp củng cố kiến thức của HS về các làng nghề khác ở Thành phố Hồ Chí Minh nên GV có thể cho HS thi đua để thực hiện nhiệm vụ học tập được gợi ý trong tài liệu.

* **Lưu ý:** Nếu trường học ở gần làng hoa Gò Vấp, GV có thể tổ chức cho HS tham quan công viên làng hoa Gò Vấp và tìm hiểu về làng hoa này qua các trải nghiệm thực tế.

2.4. Chủ đề 4: Đặc sản địa phương: Các món ăn quen thuộc ở Thành phố Hồ Chí Minh.

- **Phần Khởi động**

GV có thể cho HS xem phim/tranh ảnh về các món ăn quen thuộc ở Thành phố Hồ Chí Minh. GV cũng có thể tổ chức hoạt động thi kể tên các món ăn đặc sản của Thành phố Hồ Chí Minh nhằm giúp HS vào bài một cách sinh động và hứng thú.

- **Phần Khám phá**

– Hoạt động 1: Nhận diện các món ăn quen thuộc ở Thành phố Hồ Chí Minh

Tổ chức hoạt động cho HS xem hình và nhận diện các món ăn quen thuộc ở Thành phố Hồ Chí Minh bằng phương pháp ghép đôi tên món ăn với hình ảnh tương ứng. Hoạt động này nhằm mục đích cung cấp cho HS tên các món ăn quen thuộc ở thành phố.

Câu hỏi “*Em đã từng thưởng thức món ăn này chưa? Em thích nhất món ăn nào?*” là dạng câu hỏi giúp HS có cơ hội trình bày được ý kiến của mình, vì vậy, GV cần dành thời gian thích đáng cho HS thực hiện hoạt động này.

– Hoạt động 2 nhằm giới thiệu cho HS biết nơi bày bày bán các món ăn quen thuộc. GV có thể tổ chức hoạt động cá nhân, đặt câu hỏi cho HS trả lời.

- **Phần Luyện tập**

Có 2 hoạt động nhằm giúp HS biết các nguyên liệu để làm các món ăn.

– Hoạt động 1: HS tìm hiểu nguyên liệu để chế biến món ăn.

Hoạt động này khá khó, để HS hứng thú và khắc sâu bài học hơn, GV có thể mang theo một số nguyên liệu để chế biến các món ăn quen thuộc giới thiệu với HS, liệt kê các món ăn và đặt câu hỏi: Nguyên liệu này để làm món ăn nào? cho HS lựa chọn. Sau đó là hoạt động nối các hình với tên món ăn tương ứng.

- **Phần Mở rộng**

Có câu hỏi “*Chúng ta cần lưu ý điều gì để đảm bảo vệ sinh an toàn thực phẩm khi thưởng thức các món ăn quen thuộc?*” giúp HS nâng cao hiểu biết của mình về vệ sinh an toàn thực phẩm. Thông qua hoạt động vấn đáp, GV có thể nhắc nhở HS biết cách đảm bảo an toàn vệ sinh thực phẩm trong ăn uống.

* **Lưu ý:** Đối với các chủ đề đặc sản địa phương, GV cần chuẩn bị các vật liệu, đồ dùng trực quan (tốt nhất là đồ thật) để các em được trải nghiệm trực tiếp. Nếu có điều kiện, cho HS được thưởng thức hương vị của một số món ăn để tăng xúc cảm trải nghiệm.

2.5. Chủ đề 5: Di tích lịch sử - văn hóa: Bảo tàng Thành phố Hồ Chí Minh

- **Phần Khởi động:**

GV cung cấp hình ảnh và tổ chức hoạt động học tập theo gợi ý trong tài liệu.

- **Phần Khám phá**

Tổ chức hoạt động này, GV cần chuẩn bị để học sinh khám phá được: Vị trí, bảo tàng trưng bày và lưu giữ hiện vật gì.....

GV có thể cho HS tìm hiểu về các thông tin của bảo tàng thông qua đoạn phim về bảo tàng Thành phố Hồ Chí Minh qua đường dẫn sau: https://youtu.be/8_56wL-nH28. Lưu ý: Khi sử dụng clip nói trên, GV cần xem trước, cắt, biên tập và dựng lại theo ý đồ kịch bản dạy học, tránh dàn trải, mất thời gian và làm phân tán sự chú ý của HS và biên soạn câu hỏi cho HS trả lời sau khi xem phim.

- **Phần Luyện tập**

– Hoạt động 1: Đố vui. Hoạt động này GV có thể tổ chức theo cặp đôi, 1 HS hỏi và HS còn lại trả lời.

- **Phần Mở rộng**

Chúng ta cần có thái độ như thế nào khi tham quan bảo tàng? Hoạt động này bước đầu hình thành và rèn luyện cho các em có ý thức, hành vi ứng xử đúng đắn trong các trường hợp đến tham quan các khu bảo tàng, di tích, đền thờ. GV cần đưa ra những tình huống giả cụ thể (có thể sử dụng những hình ảnh để minh họa), từ đó giúp các em có nhận thức và ứng xử đúng với bối cảnh.

- **Phần Củng cố:**

Cho HS tham gia hoạt động sắm vai làm HDV du lịch. Hoạt động này không những giúp HS ôn lại các kiến thức đã học mà còn rèn luyện được các kỹ năng sử dụng ngôn ngữ. Vì vậy, GV cần chú ý dành thời gian thích đáng để tổ chức cho HS thực hiện.

* **Lưu ý:** Với chủ đề này, GV có thể tổ chức cho HS tham quan thực tế tại bảo tàng.

2.6. Chủ đề 6: Văn hóa ứng xử: Gia đình em

• Phần Khởi động

Hoạt động này tài liệu gợi ý tổ chức: Nghe và vận động theo bài hát Ba ngọn nến lung linh (Sáng tác: Ngọc Lễ). Tuy vậy, GV hoàn toàn có thể chọn 1 bài khác hoặc thay đổi bằng một hình thức khởi động khác như kể chuyện, xem tranh, đồ vui miễn sao kết nối được với chủ đề là văn hoá ứng xử trong gia đình.

• Phần Khám phá

– Hoạt động 1: Giới thiệu về gia đình em

Hoạt động này phù hợp với hình thức làm việc cá nhân. GV cho HS tự giới thiệu về gia đình mình.

GV cũng cần lưu ý đến những em có hoàn cảnh gia đình đặc biệt để tránh tổn thương cho các em.

Nhận biết các thành viên trong gia đình

GV tổ chức cho HS quan sát hình và yêu cầu HS liệt kê các thành viên trong gia đình.

– Hoạt động 2: Mọi người trong gia đình em có vai trò thế nào?

Hoạt động này có độ khó cao hơn, yêu cầu HS phải xác định được vai trò của từng thành viên trong gia đình. Vì vậy GV cần sử dụng phương pháp gợi mở, giúp các em giải quyết nhiệm vụ học tập.

GV tổ chức cho HS có thể quan sát hình để xác định các công việc/ vai trò của từng thành viên trong tranh.

– Hoạt động 3: Ngày gia đình. Hoạt động này giúp củng cố và phát triển tình yêu thương gia đình của HS. GV có thể dùng phương pháp hỏi đáp để thực hiện hoạt động này.

• Phần luyện tập

Là những tình huống cụ thể, được đưa ra để yêu cầu HS đưa ra những cách ứng xử phù hợp nhất. Do vậy các hoạt động trong phần này phù hợp với hình thức thảo luận nhóm (vừa, đôi).

• Phần Mở rộng

Gồm 3 hoạt động

– Hoạt động 1: Ứng xử khi có khách đến nhà chơi và cho quà

GV có thể đưa ra tình huống cho HS xử lý, không nhất thiết phải theo thiết kế trong tài liệu.

– Hoạt động 2: Em cần làm gì để thể hiện lòng yêu quý gia đình?

Với hoạt động này tài liệu cung cấp 4 hình ảnh, GV có thể đặt các câu hỏi liên quan hoặc cho HS quan sát hình để trả lời, qua đó giúp HS thêm yêu quý gia đình mình và biết cách thể hiện lòng yêu quý với gia đình.

– Hoạt động 3: Đưa HS vào tình huống tặng quà sinh nhật cho ba, mẹ. Đây là một tình huống mở, GV có thể để HS thoải mái trình bày ý kiến của mình. Qua đó giúp HS biết cách thể hiện sự quan tâm và cư xử đúng mực với các thành viên trong gia đình.

Trên đây là một số gợi ý về cách thức tổ chức các hoạt động học tập theo từng chủ đề trong *Tài liệu Giáo dục địa phương lớp 1 Thành phố Hồ Chí Minh*.

3. Kết luận

Tài liệu Giáo dục địa phương lớp 1 Thành phố Hồ Chí Minh được biên soạn nhằm cung cấp một kênh thông tin chính thống để GV có thể tham khảo khi triển khai nội dung giáo dục địa phương. Trong quá trình dạy học, trên cơ sở các nội dung của Tài liệu, GV có toàn quyền chủ động trong khai thác và sử dụng. GV cần linh hoạt, chủ động và sáng tạo về phương pháp giảng dạy để khai thác tối đa Tài liệu, đảm bảo nội dung giáo dục địa phương được truyền tải đến HS một cách hiệu quả và toàn diện nhất.